

Manifest

nieklasycznego postsolipsyzmu

Warunki przystąpienia

Cel

Celem niniejszego manifestu jest ustanowienie punktu wyjścia i zgromadzenie profesjonalnej krytyki koncepcji nieklasycznego postsolipsyzmu oraz rozważenie problemów filozofii, nauki, religii i techniki w kontekście solipsystycznych i postsolipsystycznych wyobrażeń o świecie, a także poszukiwanie ich rozwiązań z perspektywy nieklasycznego postsolipsyzmu.

Metodologia

Udział w dyskusji zakłada przestrzeganie następujących zasad metodologicznych w indywidualnych i wspólnych badaniach teoretycznych i praktycznych:

- 1) zasada realistyczności — opieranie się na osobistym doświadczeniu fenomenologicznym oraz na możliwości jego weryfikacji przy formułowaniu wyjściowych, podstawowych założeń;
- 2) zasada intersubiektywności — werbalizacja i racjonalizacja każdego doświadczenia indywidualnego;
- 3) zasada prawdziwości — pełność i spójność konstrukcji pojęciowych;
- 4) zasada obiektywności — rozróżnianie doświadczenia ontologicznego i epistemologicznego.

Podstawowe fakty doświadczenia

Jako punkt wyjścia dla bieżących i przyszłych badań teoretycznych i praktycznych w ramach niniejszego Manifestu przyjmujemy następujący zestaw zweryfikowanych wyników fenomenologicznych badań osobistego doświadczenia egzystencji i świadomości człowieka, przeprowadzonych przez wcześniejszych badaczy filozofii i nauki:

- 1) jesteśmy wyłącznie w granicach swojej świadomości;
- 2) jesteśmy zawsze obecni w swojej świadomości;
- 3) jesteśmy połączony ze wszystkim, co mamy w swojej świadomości;
- 4) mamy wpływ na wszystko, co mamy w swojej świadomości;
- 5) w naszej świadomości zachodzą zmiany, których nie jesteśmy autorami.

Te fakty osobistego doświadczenia istnienia determinują nasze rozumienie świata, którego natura zależy od tego, któremu z nich przypiszemy większe znaczenie i wpływ.

Pierwsze założenie

Wskazane fakty naszego osobistego doświadczenia egzystencji determinują nasze rozumienie świata, którego natura zależy od tego, któremu z tych faktów przypisujemy większe znaczenie i wpływ.

Krytyka

Krytyka podstawowych faktów doświadczenia i prowadzonych badań oraz wszelkich założeń przedstawionych w niniejszym Manifestie i wynikających z jego treści jest mile widziana, o ile mieści się w ramach metodologicznych zasad tego Manifestu.

Również mile widziana jest krytyka zasad metodologicznych niniejszego Manifestu oraz propozycje ich uzupełnienia i optymalizacji.

Klasyfikacja ludzkich wyobrażeń o świecie

(wnioski z podstawowych faktów i pierwszego założenia)

Podstawowa konstrukcja ontologiczna

Nieklasyczny postsolipsyzm uważa konstrukcję „podmiot – działanie – przedmiot” za podstawową koncepcję poznania i zarządzania światem.

Pojęcia generujące przemoc

Nieklasyczny postsolipsyzm uważa pojęcia „negacja”, „przeciwieństwo”, „przeciwstawienie”, „sprzeczność”, „absolut”, „obiektywne” i „nieskończone” oraz słowa z nich wywodzące się jako generujące przemoc.¹

Wskazane pojęcia generujące przemoc reprezentują zasadniczy „pojęciowy krąg przemocy”, który zwykle uważany jest za nieusuwalny z aktualnego obrazu świata ludzkiego.

Użycie w opisie i realizacji *podstawowej konstrukcji ontologicznej* pojęć i słów z nich wywodzących się, generujących przemoc, determinuje konstrukcję solipsystycznego obrazu świata.

Solipsystyczny obraz świata

Solipsystyczny obraz świata to koncepcja porządku świata posługująca się podstawową konstrukcją „podmiot — działanie — przedmiot”, w której podmiot działania w stosunku do przedmiotu działania jest definiowany jako jedyny możliwy, a zatem absolutny, obiektywny, nieograniczony w realizacji, z wyłączeniem obecności innego podmiotu i jego reakcji.

Obraz świata z jedynym możliwym podmiotem określa się jako **monosolipsystyczny**.

Klasyczny solipsystyczny obraz świata to obraz świata, w którym jedyny podmiot działania (tworzenia i zmiany) oraz podmiot poznania świata są jednym i tym samym podmiotem. W takim obrazie świata świadomość poznającego jest jego jedyną wiarygodną rzeczywistością, a podstawowa konstrukcja realizuje się w jej

¹ Sergij Bondarenko, *O możliwych podstawowych przyczynach generowania przemocy*, „Eryda”, 2023, nr 7(1), s. 70-71.

prostej formie „podmiot — działanie — przedmiot”.

Za przykłady klasycznego solipsyzmu w filozofii można uznać pewne koncepcje idealizmu subiektywnego, łączone w:

1) solipsyzm metafizyczny, który zakłada brak innej rzeczywistości niż rzeczywistość stanów psychicznych podmiotu, który jest ich świadomy;

2) solipsyzm epistemologiczny, który za wiarygodne dowody o świecie podmiot uznaje jedynie treść jego stanów mentalnych, bezpośrednio mu dostępną;

3) solipsyzm metodologiczny, który zakłada niemożność poznania świata poza stanami mentalnymi podmiotu, który jest ich świadomy.

Nieklasyczny solipsystyczny obraz świata to obraz świata, w którym podmiot działania (tworzenia i zmiany) oraz podmiot poznania świata są różnymi podmiotami. W takim obrazie świata świadomość poznającego jest rzeczywistością zdeterminowaną przez coś lub kogoś innego. Innymi słowy, w podstawowej strukturze nieklasycznego solipsyzmu świadomość poznającego jest jedynie przedmiotem reagującym (biernym odbiciem) działań prawdziwego podmiotu świata. Reakcja przedmiotu w tym przypadku jest niczym innym jak jego zmianą. Dlatego też podstawowa konstrukcja realizowana jest także w jego prostej formie „podmiot — działanie — przedmiot”.

Za przykłady nieklasycznego solipsyzmu w filozofii można uznać koncepcje, w których podmiot tworzenia znanej nam rzeczywistości rozpoznaje się jako pewna jednolita zasada czynna (samodziałająca) w postaci pojęcia (arche), ducha, materii, energii, Boga, Absolutu itp.

Polisolipsystyczny obraz świata

Wielosolipsystyczny obraz świata (polisolipsystyczny) to koncepcja porządku świata, która zakłada obecność więcej niż jednego podmiotu działania, z których każdy jest *zamknięty w swoim własnym monosolipsystycznym świecie*. Każdy taki podmiot w granicach swojego świata jest niepowtarzalny, absolutny, obiektywny, nieograniczony w swojej realizacji, wykluczający wzajemne działanie innego podmiotu.

Aby połączyć różne i niezależne światy monosolipsystyczne w jeden wspólny świat, obraz polisolipsystyczny zakłada obecność harmonizatorów, na przykład: przestrzeni, czasu, Boga, porządku i natury bytu. Dlatego podstawowa konstrukcja realizowana w bardziej złożonej formie: „podmiot — działanie — przedmiot — (harmonizator światów) — przedmiot — działanie — podmiot”.

Przykłady polisolipsyzmu w religii obejmują koncepcje tysiąca światów w hinduizmie, islamie i buddyzmie; w filozofii za takie można uznać koncepcje metafizycznego spirytualizmu Berkeley'a i Leibniza o monadach.

Postsolipsystyczny obraz świata

Postsolipsystyczny obraz świata to koncepcja porządku świata, która wykorzystuje podstawową konstrukcję „podmiot — działanie — przedmiot” i zakłada obecność więcej niż jednego podmiotu działania w *ramach jednego wspólnego świata*.

Klasyczny postsolipsystyczny obraz świata to obraz świata, w którym istnieje wiele podmiotów działających w jednym wspólnym świecie, których przedmioty działania (bez dodatkowych elementów) harmonizują ze sobą poprzez niezależną od podmiotów interakcję, zwaną prawem ich wspólnego świata. W takim obrazie świata podstawowa konstrukcja jest realizowana w bardziej złożonej formie: „podmiot — działanie — przedmiot — interakcja — przedmiot — działanie — podmiot”.

Pomimo jedności świata, obecność interakcji między samymi przedmiotami działania zapewnia podmiotom pewną niezależność od siebie i swobodę działania, co zakłada dla każdego podmiotu warunkowy podział świata na świat wewnętrzny subiektywny i świat zewnętrzny obiektywny.

Z drugiej strony obecność tej samej interakcji pomiędzy obiektami implikuje zatarcie różnicy pomiędzy działającym podmiotem a reagującym przedmiotem przekazującym działanie i w konsekwencji redukcją podmiotu działania do podmiotu poznania jako przedmiot reagujący (zob. nieklasyczny solipsystyczny obraz świata).

Możliwość redukcji podmiotu do przedmiotu jest nieusuwalna z klasycznego postsolipsystycznego obrazu świata ze względu na nieuchronność niezależnych interakcji między przedmiotami. Wynika z tego, że w ramach tego obrazu świata przemoc podmiotu wobec podmiotu jest nieusuwalna.

Za przykłady klasycznego postsolipsyzmu można uznać współczesne idee filozofii i nauki o budowie świata i prawach natury.

Nieklasyczny postsolipsystyczny obraz świata to obraz świata, w którym istnieje wiele podmiotów działających w jednym wspólnym świecie, którego przedmioty działania są wynikiem wspólnego działania dwóch lub więcej podmiotów. W takim obrazie świata podstawowa konstrukcja jest realizowana w bardziej złożonej formie „podmiot — działanie — przedmiot — działanie — podmiot”.

Innymi słowy, w nieklasycznym świecie postsolipsystycznym wszystkie przedmioty są początkowo uzgadniane i harmonizowane między podmiotami. W

takim świecie nie ma ani jednego przedmiotu, którego istnienie ustaliłby tylko jeden podmiot, czyli nie wspólnie z jakimkolwiek innym podmiotem, ale sam.

Ponieważ element harmonizujący (harmonizator, interakcja) jest z definicji ukryty za przedmiotami i nie jest bezpośrednio dostępny dla podmiotu poznania, co oznacza, że obecność takiego elementu zawsze budzi wątpliwości, zostaje on wyłączony z podstawowej postsolipsystycznej konstrukcji.

Wyłączenie elementu harmonizującego z podstawowej konstrukcji postsolipsystycznej sprawia, że konstrukcja nie jest sprzeczna, gdyż w tak zoptymalizowanej konstrukcji podmiot zawsze pozostaje podmiotem, a przedmiot zawsze pozostaje przedmiotem.

Zatem w nieklasycznym świecie postsolipsystycznym przemoc podmiotu nad podmiotem możliwa jest jedynie w wyniku wspólnego posługiwania się przez podmioty pojęciami „negacja”, „przeciwieństwo”, „przeciwstawienie”, „sprzeczność”, „absolut”, „obiektywne” i „nieskończone” i dobrowolnej zgody podmiotu działania na stanie się przedmiotem działania – ofiarą przemocy.

Za przykłady nieklasycznego postsolipsyzmu można uznać koncepcje J. G. Fichtego w dziełach „Powołanie człowieka” a „Podstawy całkowitej Teorii Wiedzy”.

Sergij Bondarenko
26 kwietnia 2024 roku
Warszawa